

— PETR JARCHOVSKÝ —
ASISTENT

mladá fronta

Asistent

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

MLADÁ FRONTA

Petr Jarchovský
Asistent – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

ASISTENT

— PETR JARCHOVSKÝ —
ASISTENT

mladá fronta

Jak byl natočen nejhanebnější film
československé kinematografie

Tento příběh je uměleckou fikcí, je však inspirován
reálnými historickými postavami a událostmi.

Mým studentům PJ

*Ďábla se banda stěží naděje –
i kdyby s ní už k peklu pádil...*

J. W. GOETHE, FAUST

Až dočtete tuto knihu, můžete jí přichystat
nečekanou zápletku. Pošlete ji k dalším čtenářům!
Závěrečný zvrat a dokonalé rozuzlení najdete
na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým
věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí
vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat
nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší
Restorio částku o 20 %.

Text © Petr Jarchovský, 2026
Cover Illustration © Václav Šlajch, 2026

ISBN tištěné verze 978-80-204-6695-2
ISBN e-knihy 978-80-204-6696-9 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-204-6699-0 (1. zveřejnění, 2026) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-204-6700-3 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)

STUDENT

1

Pořád nemůžu pochopit, jaké štěstí mě, obyčejného kluka z vesnice, potkalo. Štěstí, že tady můžu být, že sedím v sále kina Olympik, se svými spolužáky, studenty Filmové akademie, kterou založili teprve před třemi lety v Praze.

Hovor utichá, světlo v sále pohasne. Opona se rozhrne a za ní se objeví promítací plátno. Ozve se tiché vrčení promítačky. Z projekční kabiny vystřelí paprsek světla.

Na plátně se objeví jiný kinosál – oděské kino dvacátých let. Běží úvodní záběry experimentálního filmového dokumentu Dziga Vertova a jeho bratra, kameramana Michaila Kaufmana *Člověk s kinoaparátem*.

Přichází náš profesor, filmový režisér Václav Raška, má přednášku o sovětském klasickém němém filmu. Vypadá trochu jako velebný pán u nás na vsi – vždy noblesní, uhlazený, v tmavém obleku, kulaté brýle se zlatými obroučkami na nose, jen ten kolárek mu schází. Světelný proud z promítačky ho olízne, než se usadí na židli vlevo před plátnem. Lampička u malého

stolku se rozsvítí, kouř z jeho dýmky se vznáší v mihotavém světle promítačky.

Publikum na plátně z roku 1929 defiluje před tvářemi mých spolužáků v kině Olympik o dvacet let později. Obě publika jsou zakletá mámivou hrou světla a stínu, která se odehrává před jejich zraky. Film doprovází podmanivý hlas přednášejícího: „Co z vás dělá filmaře? To, že se dokážete na svět dívat! Pozorování světa vás rozechvívá a hluboce se vás dotýká. Tehdy se ve vás probouzí umělec...“

Režisér Raška se obrátí k plátnu. Komentuje dynamicky se střídající obrazy filmového experimentu: „Velký sovětský inovátor Dziga Vertov si uvědomil, že nestačí na plátno pouze přenést střípky reality. Pochopil, že záběry je třeba tematicky zorganizovat. Výsledkem jejich organizace pak bude pravda hlubší, pravda celá a pochopená.“

S Tondou, který sedí vedle mě, hltáme víření obrazů na plátně.

„*Mým programem je Hru nahradit Skutečností*, vyhlásil Vertov ve svém manifestu...“

Na plátně se divoce střídají horizontálně projíždějící městské tramvaje s vertikálně jedoucími zdvižemi, prolínají se tu rotující kola automobilů s továrními stroji v jedné velké geniální montáži...

Po přednášce vycházíme z kina a stoupáme vzhůru po schodišti. Doprovázíme profesora Rašku a zaujatě s ním diskutujeme o tom, co jsme právě viděli. Na schodišti míváme aktuální

filmové plakáty současných sovětských válečných a budovatelských filmů: „Filmová kamera nám umožňuje skoncovat s nánosem buržoazních melodramat a kýčů!“ vyhláší Tonda. „Obraz má větší sílu než slovo,“ přidám se já a profesor se mnou souhlasí: „To už věděli v antickém Řecku, když zdobili stěny chrámů nebo povrch keramických amfor výjevy z mytologie. Považte, jakou sílu má obraz dnes, když se dal do pohybu!“

Venku svítí pouliční lampy, jejich světlo se odráží na vlhkém dláždění. Před kinem si zapalujeme cigarety, režisér Raška dýmku, a pokračujeme v debatě: „Díky filmu dnes prostí lidé nahlíží pravdivý obraz světa očima umělce.“

Tonda se přidá: „Chceme ukázat život *přistižený při činu*, natočený přímo v terénu!“

„Surový materiál nemusí mít hned smysl, ten v něm musíme teprve najít!“

Raška na nás ukáže náustkem své dýmky: „Tak se o to pokusíte hned ve svém příštím cvičení...“

2

Příště stojíme u stolu v kabinetě s filmovou technikou. Režisér Raška na něj rozložil několik fotoaparátů různých značek: Rolleiflex, Leica, Flexaret... My si je rozebereme, míříme na sebe objektivy, zaostřujeme, přibližujeme se a oddalujeme

navzájem. Raška si také přiloží jeden fotoaparát k oku a švenkuje z jedné naší tváře na druhou. „Prostřednictvím fotoaparátu budete pronikat pod povrch jevů. Zaměříte se na nejvšednější realitu. Vyjdete do ulic tak jako kdysi Vertov a Kaufman. Prostřednictvím série fotografií nás vtáhnete do života pracujících, odvyprávíte jejich příběh...“

Vyrazíme. Mrholí na střechy domů. Připadáme si s Tondou jako dva lovci, když mačkáme spouště fotoaparátů a přivlastňujeme si tváře lidí, jejich pohyby, nálady a gesta, zkrátka celý, životem pulzující svět kolem nás. V ulicích města lovíme snímky pro školní fotoreportáž. Závěrky fotoaparátů cvakají.

Tonda si ve změti kabátů, čepic, klobouků a deštníků všimne půvabné blondýnky v poštovní uniformě s těžkou koženou brašnou přes rameno. Upozorní mě na ni a rychle pořídí pár záběrů: cvak, cvak, cvak... Některé snímky budou máznuté, nezaostřené, ale to nevádí, i ty mají svoji estetickou hodnotu, mohou zobrazit dynamiku života více než ty ostré.

Všimneme si, že dívka míří přes ulici k poště.

Na poštovním úřadě je plno. Za přepážkou sedí úřednice a odbavují zákazníky, nalevo jsou telefonní boxy. Rozhlížíme se, zda nezahlédneme naši dívku s brašnou. Táhle je – blondýnka si odložila kabátek navlhle uniformy na věšák a pouze v sukni a košili usedá za přepážku.

Tonda ještě rychle pořídí pár snímků: jak si chystá stůl, otevírá kasu, jak připravuje obálky a aršíky známek, jak vytahuje

ze zásuvky razítka, tužky a polštářek s tiskařskou barvou. Ještě stále netuší, že je fotografována.

Na to ji upozorní až kolegyně: dívka vzhledne. Všimne si Tondy v kožené bundě s foťákem. Zamračí se na něj a on proměnu její tváře na snímku ihned zaznamená. Blondýnka sebere ze stolu seznam poštovních adres a zakryje si tvář. Tonda se nestydí a přistoupí k přepážce.

„Dobrý den, slečno,“ řekne. Dívka vykoukne zpoza rozevřené knihy a Tonda pořídí detail jejích očí, které zase hned zmizí za hranou svazku.

„Co to děláte?“

„Fotografuju vás.“

„To nesmíte!“

„Proč ne?“

„Nemůžete jen tak fotografovat... na poště!“

Tonda se rozhledne. „Nikde tady nevisí cedule Fotografování zakázáno.“

„Na to musíte mít úřední povolení.“

„Já ale povolení mám!“ opáčí Tonda a sáhne do kapsy, odkud vytáhne zpřekládaný papír. „Můžete mi k němu přidat razítko,“ a cvakne další snímek.

„Nechte toho, jo! Proč to děláte?“ podívá se na mě, jako by hledala pomoc.

„My jsme studenti filmové školy a pořizujeme snímky pro fotografickou reportáž.“

„Jakou reportáž?“

„O životě našich pracujících,“ vysvětluju.

„Vy jste od filmu?“

„Jasně. Jak jste to poznala?“ cvakne Tonda další snímek a dívka si zakryje tvář dlaněmi: „Já si myslím, slečno, že vás kamera miluje!“

„Povídali...“

„No vážně. Rádi bychom se k vám připojili, až budete zítra zase roznášet poštu.“

Tonda ji naposledy zblízka vyfotí. „Zítra ráno v sedm tady?“

„Zveme vás pak na kafe!“

„A pak třeba do kina,“ rychle doplním já.

3

O týden později za okny kavárny sněží. Sedíme s Tondou u stolku, pijeme kafe a kouříme cigarety. Tonda vyhlíží z okna, zatímco já si čtu ve filmovém časopise článek věnovaný Vertovovi.

„Hele, poslouchej, co Vertov říká o filmovém střihu: ... *do hrobu spouštějí rakve lidových hrdinů, natočeno v Astrachani v roce 1918, střih, zasypávají hrob – Kronšadt, 1921, střih, salva z děl, Petrohrad, 1920, lidé k uctění památky hrdinů obnažují hlavy: střih, Moskva, 1922...* A vy máte dojem, že se vše děje v jeden okamžik! Takovou moc má střihová montáž!“

Tonda ukáže na chodník za oknem, kde přichází náš objev. „A takovou moc mám zase já: Táhle jde!“